

Pjotr Antonovič Krečevski. Poslední a nejvíce neformální část oslav se odehrává v restauraci, je to místo, kde dochází k osobním setkáním, pronášejí se přípitky, zpívá se. Všechny popsané části oslav jsou z hlediska různých lidí, různě důležité. Asi nejvíce navštěvovaná (bylo zde kolem 70 lidí) je právě úvodní pasáž v Zrcadlové kapli. Zde přichází očekávají především setkání s významnými osobnostmi, které jsou známé v celém Bělorusku. V tomto roce to byla již zmíněná Yvonna Survilla a také spisovatel Vladimerz Arlov. Kromě toho, že si je přítomní přišli především vyslechnout a vidět je „na vlastní oči“, je to také příležitost třeba se s nimi vyfotografovat nebo si nechat podepsat knížku a vlastně tak s nimi do jisté míry navázat osobní vztah nebo se svým způsobem „vrátit“ do Běloruska.

Méně lidí navštěvuje Olšanské hřbitovy, které dobře znají a vrací se až do restaurace na poslední díl oslav.

Kdo jsou lidé, kteří navštěvují tuto akci Bělorusů? Nejsou to zdaleka jen političtí uprchlíci nebo členové spolku Skaryna (který celou akci pořádá), ale rovněž v Čechách pracující Bělorusové s pracovním povolením, studenti, pracovníci Radio Free Europe. Je pravdou, že převažují muži a obyvatelé Prahy nebo jejího bližšího okolí. Lidé ze vzdálenějších míst jsou omezeni finančně, jiní se prostě společného života neúčastní. Zdá se, že setkání, jehož základní rovinou je samotná oslava důležitého svátku, má také další důvody, které souvisí s životem v cizí zemi a také s pozicí menšiny. Jedním z takto podmíněných důvodů může být možnost uvědomění si, že Bělorusové v pro ně „cizím“ prostředí České republiky nejsou sami. Jsou alespoň v tento den nepochybně existující a nezávislou skupinou lidí, kteří mají společné zkušenosti, vzpomínky a něco je spojuje. A to jak na úrovni osobní, tak národní, běloruské.

Rovněž je však spojuje zkušenost nová a to zkušenost s jiným – konkrétně českým – prostředím, než na které byli zvyklí. Připomínání si takového svátku je také způsob, jak se svým způsobem „dostat“ znovu do Běloruska a to zejména prostřednictvím hostů z „domova“, kteří přinášejí skutečné i symbolické doklady o tamější situaci.

Michaela Šmídová

O historii a kultuře polských Romů

V rámci letošního světového romského festivalu Khamoro byla zahájena výstava Polští Romové, která si vzala za cíl přiblížit historii a kulturu Romů v Polsku. Prezentovala materiály, které k romské problematice systematicky soustřeďuje již 25 let Oblastní muzeum v Tarnowě. Uskutecnila se na dvou místech: v prostorách Městské knihovny v Praze, kde bylo vystaveno 18 obrazových panelů, a na nádvoří Národní knihovny ČR, kam organizátoři výstavy umístili jediné dva trojrozměrné výstavní předměty – tradiční vozy kočovných Romů. V první den výstavy romskou kulturu přiblížilo i hudební vystoupení romského souboru Kale-Bala (Černé vlasy) z polské Spiše. Jazykem výstavy se stala angličtina. Pro česky mluvícího návštěvníka ovšem organizátoři výstavy pořídili překlad všech doprovodných textů.

Kurátor výstavy – etnolog Adam Bartosz opřel libreto výstavy o výrok Stuarda Manna převzatý z Encyclopedie Britannica: „*Společnost vždy považovala Romy za etnickou bádanku a snažila se je přizpůsobit: silou nebo podvodem, láskou nebo mazaností, přemlouváním nebo krutostí vždy podle svých vlastních modelů, ale prozatím bez úspěchu.*“ Myšlenka kontinuity romského lidu na pozadí nejrůznějších diskriminačních

a genocidních aktů tedy určuje logiku sledu výstavních panelů. Pouť Romů, jež se stala třetím opěrným bodem obrazového vyprávění příběhu, výstava sleduje od středověku do současnosti. Mapa příchodu Romů na starý kontinent, ukázky dobových vyobrazení Romů (dřevorytů, grafických listů, kreseb a v 19. a 20. století i fotografií) a dobové citace přinášejí svědectví o několika-setleté přítomnosti Romů v Evropě. Jejich místo v rámci usedlého evropského obyvatelstva však začalo být na sklonku středověku zpochybňováno.

Diskriminaci a genocidu Romům výstava dokumentuje opět mapou deportací a putování Romů v 17.–19. století, a to nejen po Evropě, ale také z Evropy do Afriky a Ameriky, a prezentací proticikánských (protiromských) dekretů z Anglie, Holandska, Francie, Německa, Portugalska a Španělska. Složitě postavení Romů v rámci Evropy podtrhuje i odkaz na jejich situaci v Rumunsku, kde byli chápáni jako otroci. Příběh diskriminace a genocidy graduje v ukázkách dokumentů, fotografií a kreseb vztahující se k vyvražďování Romů za druhé světové války.

Poslední část výstavy je věnována současnosti, v níž je snad nejvíce zobrazena realita Romů v Polsku. Autor výstavy se pokusil ukázat současnou cestu Romů – polských Romů v Evropě. Poutě je zde přítom metaforou. Romové dnes již nehledají lokalitu, nýbrž usilují o respektované místo ve společnosti. Toto hledání a sebenacházení výstava dokumentuje ve třech rovinách: v rovině demografické (početnost subetnických skupin a portréty některých z nich), v rovině kontinuity tradiční kultury (romský jazyk, tradiční povolání, tradiční volba krále, chudoba řadových Romů, poslední stanoviště kočujících Romů na konci 50. let 20. století) a v rovině nově etablovaných symbolických aktů, jež mají

posilovat soudržnost Romů a jejich přijímání okolní společností (Romské instituce, muzeum, Tábor pouti – symbolická poutě po místech, kde byli Romové za druhé světové války vyvražďeni).

Tato výstava byla určena nejen nezasevencům z jiných kultur, ale také Romům samotným jako vklad na jejich cestě vedoucí k vytvoření jednotného romského národa. Alespoň takto rozumím douše kurátora výstavy Adama Bartosze: „*Tato výstava je věnována Romům, Sintům, Gitanům, Manušům a všem poutníkům dávným, současným, a jak doufám, i budoucím.*“

Výstavu pořádal Polský institut v Praze a Oblastní muzeum v Tarnowě ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky a Městskou knihovnou v Praze ve dnech 26. 5.–30. 6. 2004.

Dana Bittnerová

Promoce 2004

Ve čtvrtek 15. července proběhly v Aule pražského Karolína tři promoce absolventů Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy. Nejprve promovalo 25 bakalářů (z toho čtyři muži, z toho jedna významná) v oboru humanitní vzdělanost. V témže oboru promovalo v následujícím aktu 27 bakalářů (z toho čtyři muži, z toho tři s významáním). V poslední promoci získalo titul magistra 18 absolventů FHS – šest z nich v oboru obecná antropologie, dvanáct v oboru občanský sektor (v této promoci byli dva muži, čtyři významání antropologové a dva významání v oboru občanský sektor). Děkan Fakulty humanitních studií UK profesor Jan Sokol měl při každé promoci jiný projev, my vám nabízíme jeden z nich v plném znění:

V tomto krásném a svátečním prostředí se dnes scházíme proto, abychom uzavřeli a oslavili vaše studium. Slavnostní prostor, jeho vyzdob,